

Ketenanalyse Beton

B.V. Aannemersbedrijf B. van Hees en Zonen

Oprachtgever:	B.V. Aannemersbedrijf B. van Hees en Zonen
Adres:	De Liesbos 1, Nieuwegeijn
Mede opgesteld namens:	Buro Byrr door Arthur Kok
Adres:	Zeggelaan 123
Plaats:	4844SE Terheijden
Datum rapportage:	27-12-2023
Status:	Definitief
Datum update:	8-3-2025
Status:	Definitief

Buro Byrr

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Activiteiten van Hees	3
	Wat is een ketenanalyse	3
1.2	Doel van de ketenanalyse	4
1.3	Verklaring koploper.....	4
1.4	Leeswijzer.....	4
2	Scope 3 emissies & keuze ketenanalyse.....	5
2.1	Selectie keten voor analyse.....	5
2.2	Keuze ketenanalyse	6
2.3	Primaire & secundaire data	6
2.4	Allocatie data	6
3	Waardeketen.....	7
3.1	Beschrijving beton keten	7
3.2	Systeemgrenzen.....	8
3.3	Ketenpartners	8
4	Kwantificeren van de emissies.....	9
4.1	Berekening CO ₂ -emissie per ton beton	9
4.1.1	Berekening CO ₂ -emissie voor beton in aannemerij.....	9
4.1.2	Berekening CO ₂ -emissie voor beton in bestratingsmaterialen	9
5	Reductiemogelijkheden en doelstellingen.....	11
5.1	Reductiemogelijkheden aannemerij	11
5.2	Reductiemogelijkheden Van Dam	12
5.3	Acties.....	13
5.4	Reductiedoelen.....	13
6	Samenvatting	15
7	Voortgang 2024	16
8	Bronnen	17
9	Kwaliteitsmanagementplan	18

1 Inleiding

In het kader van het behalen van niveau 5 op de CO₂-Prestatieladder voert *B.V. Aannemersbedrijf B. van Hees en Zonen* (hierna “Van Hees” genoemd) een analyse uit van een GHG (Green House Gas) genererende keten. Van Hees heeft de indirecte (scope 3) CO₂ emissies in kaart gebracht. Het gaat hierbij om CO₂ emissie die niet bij Van Hees plaatsvindt maar wordt veroorzaakt door activiteiten die in de keten binnen de invloedssfeer van Van Hees liggen.

1.1 Activiteiten van Hees

De drie hoofdactiviteiten van Van Hees laten zich als volgt omschrijven:

Aannemer in de waterbouw

Als aannemer in de waterbouw realiseert van hees infrastructurele (totaal)oplossingen voor nieuwbouw, onderhoud, renovatie en restauratie in én om het water. Dit doen wij met een team van eigen mensen en met eigen materieel. De projecten lopen uiteen van onderhoud aan sluizen, vervanging van beschoeiingen en het realiseren van bruggen.

Aannemers- Handels- en Transportbedrijf van Dam (Van Dam)

Van Dam handelt in bestratingmaterialen, maar ook in zand, grind, grond, split en dergelijke. daarnaast verzorgt Van Dam het transport van deze materialen.

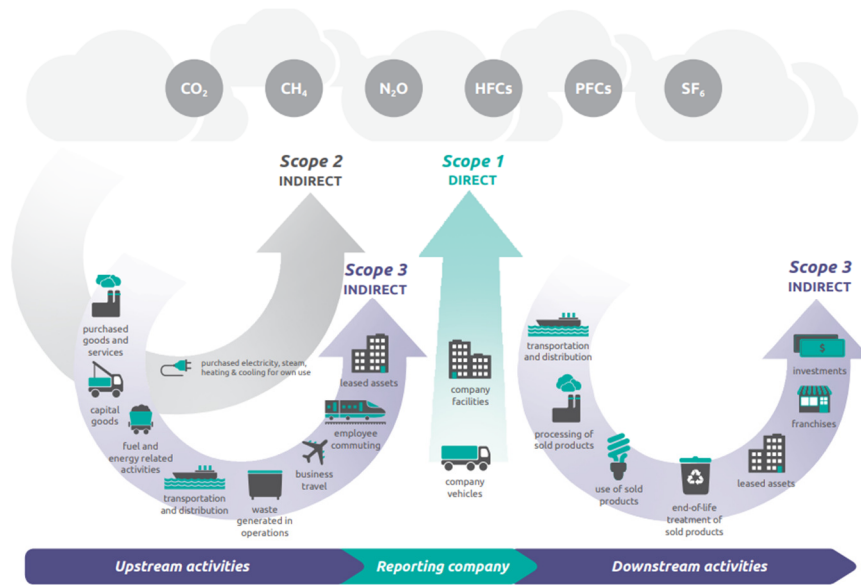
Ravenswater Nautiek

Ravenswater Nautiek exploiteert een recreatiehaven aan de zuidkant van Utrecht. Behalve het aanbieden van ligplaatsen en winterstalling worden er ook boten en toebehoren voor recreatieve doeleinden verkocht.

Wat is een ketenanalyse

Een ketenanalyse komt tot stand door een beschouwing van het bedrijfsproces en de waardeketen, met als doel om de Scope 3 CO₂-emissie in het proces in beeld te brengen. Het gaat hierbij om de indirecte CO₂-emissie die het gevolg is van bijvoorbeeld de ingekochte materialen of de kosten van gebruik van het product door de klant. Kortom emissie die niet direct door het eigen bedrijf veroorzaakt wordt, maar door toeleveranciers of afnemers.

Met de gehele keten wordt de gehele levenscyclus van het product bedoeld: van winning van de grondstof tot en met het einde van de levensduur.

In de afbeelding hierboven zien we de directe emissies (Scope 1 en 2) en de indirecte emissie (Scope 3).

1.2 Doel van de ketenanalyse

De belangrijkste doelstelling voor het uitvoeren van deze ketenanalyse is het identificeren van CO₂-reductiekansen, het definiëren van reductiedoelstellingen en het monitoren van de voortgang. Op basis van het inzicht in de scope 3 emissies en de ketenanalyse wordt een reductiedoelstelling geformuleerd. Binnen het energiemanagementsysteem dat is ingevoerd wordt actief gestuurd op het reduceren van de scope 3 emissies.

Het verstrekken van informatie aan partners binnen de eigen keten en sectorgenoten die onderdeel zijn van een vergelijkbare keten van activiteiten is hier nadrukkelijk een onderdeel.

1.3 Verklaring koploper

Door certificering op basis van de CO₂ prestatieladder reduceert Van Hees de CO₂ emissie. Het CO₂ certificaat stimuleert energiebesparing, efficiënt gebruik van materialen en toepassing van duurzame energie. Met de CO₂ prestatieladder toont Van Hees innovatiekracht en draagt bij aan een duurzame onderneming. Met een CO₂ certificaat toont een bedrijf aan, te beschikken over ambitieuze reductiedoelstellingen en een werkend CO₂-managementsysteem.

Van Hees is gecertificeerd op niveau 3 en heeft de ambitie om door te groeien naar niveau 5.

Wij beschouwen Van Hees als een midendemotor voor wat betreft de CO₂-emissies in onze sector.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2: Scope 3 emissies & keuze ketenanalyse

Hoofdstuk 3: Waardeketen

Hoofdstuk 4: Kwantificeren van de emissies

Hoofdstuk 5: Reductiemogelijkheden

Hoofdstuk 6: Bronvermelding

2 Scope 3 emissies & keuze ketenanalyse

De bedrijfsactiviteiten van Van Hees zijn onderdeel van een keten van activiteiten. Zo moeten materialen die worden ingekocht eerst geproduceerd worden (upstream) en gaat het produceren, gebruik en verwerken van opgeleverde “producten” of “werken” gepaard met energiegebruik en emissies (downstream).

2.1 Selectie keten voor analyse

Van Hees zal conform de voorschriften van de CO₂-Prestatieladder 3.1 uit de verschillende product-markt combinaties 1 ketenanalyse opstellen.

Hieronder zien we de top 5 van categorieën met de grootste CO₂-emissie, zoals deze in de Dominantieanalyse beschreven zijn.

Top 5 - Scope 3 emissies		
1. Categorie: Aangekochte goederen en diensten		2.491 ton CO ₂
2. Categorie: Productieafval		123 ton CO ₂
3. Categorie: Kapitaal goederen		100 ton CO ₂
4. Categorie: Upstream transport en distributie		46 ton CO ₂
5. Categorie: Woon werk verkeer		24 ton CO ₂

De totale scope 3 CO₂-emissie bedraagt 2.783 ton CO₂. Hierbinnen heeft de categorie “Aangekochte goederen en diensten” verreweg de grootste CO₂-emissie met een totaal van 2.491 ton CO₂.

Uit een nadere analyse van deze categorieën blijkt dat zowel “Iron and Steel” als “Articles of concrete, stone etc” met respectievelijk 1043 ton CO₂ en 810 ton CO₂ verantwoordelijk zijn voor bijna 67% van de totale scope 3 CO₂-emissie.

Categorie	Ton CO ₂	aandeel %
Iron and steel	1.043	42%
Articles of concrete, stone etc	810	33%
Stone, sand and clay, other minerals	236	9%
Other service activities	153	6%
Furniture, other manufactured goods, recycling services	92	4%
Agriculture products ²	41	2%
Auxiliary financial services	26	1%
Machinery and equipment	24	1%
Electrical machinery	19	1%
Metal products	18	1%
Ancillary transport services	11	0%
Wood and wood products	8	0%
Printing matter and related services	4	0%
Computer services	3	0%
Renting of machinery etc	2	0%
Totaal	2.491	100%

Voor “Iron and steel” gaat het om 38% en voor “Articles of concrete, stone etc.” om 29% van de scope 3 CO₂-emissie.

2.2 Keuze ketenanalyse

De belangrijkste product-marktcombinaties van Van Hees zijn (van groot naar klein);

- Aannemerij
- Handel en Transport
- Nautiek

In tegenstelling tot ijzer en staal speelt beton een grote rol bij de twee grootste productmarktcombinaties (Aannemerij en Handel en Transport). Bovendien is Van Hees van mening dat zij meer invloed kan uitoefenen op de betonketen.

Daarom is de keuze gemaakt om de "*Ketenanalyse Beton*" op te stellen.

Om de CO₂-emissie in de waardeketen van beton vast te stellen, bepalen we in het volgende hoofdstuk uit welke ketenstappen de waardeketen bestaat en welke van deze stappen onderdeel uitmaken van de analyse.

2.3 Primaire & secundaire data

In deze ketenanalyse wordt gebruik gemaakt van zowel primaire data aangeleverd door Van Hees, als secundaire data uit publicaties en studies. De primaire data bestaat voornamelijk uit gegevens die verkregen zijn uit de eigen administratie.

De secundaire data bestaat voornamelijk uit gegevens afkomstig uit externe bronnen, berekeningen en inschattingen.

2.4 Allocatie data

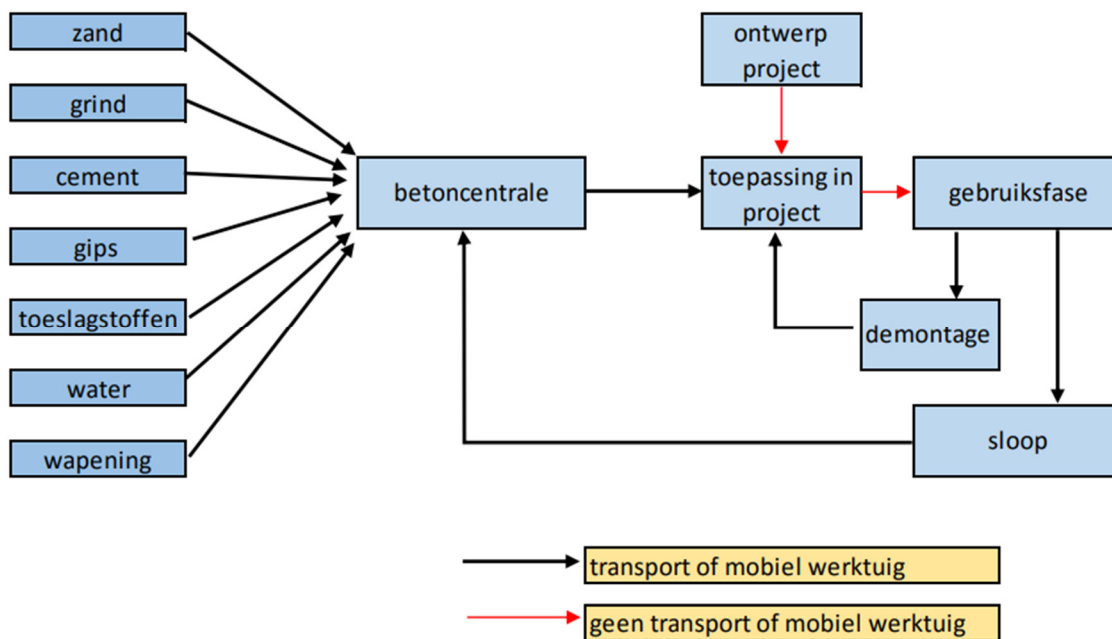
Er wordt geen gebruik gemaakt van allocatie van data.

3 Waardeketen

De bedrijfsactiviteiten van Van Hees zijn onderdeel van een keten van activiteiten. Zo moeten materialen die worden ingekocht eerst geproduceerd worden (upstream) en gaat het transporteren, gebruik en verwerken van opgeleverde “producten” of “werken” ook gepaard met energiegebruik en emissies (downstream).

3.1 Beschrijving beton keten

De levenscyclus van beton is in hieronder schematisch weergegeven.

De eerste stap in de keten is de ontwerpfase. Omdat de hiermee gepaard gaande CO₂-emissie in scope 1 en 2 wordt meegenomen, valt deze fase niet binnen de scope.

De volgende ketenstappen vallen wel binnen de scope, voor zover onderdelen niet worden uitgesloten:

Winning van grondstoffen

Beton bestaat voornamelijk uit grind, zand, cement en soms wapeningsstaal. Daarnaast kunnen er nog diverse toeslagstoffen worden toegevoegd.

Voor wapeningsstaal is ijzererts en koolstof nodig.

Al deze grondstoffen moeten allereerst gewonnen worden.

Transport van grondstoffen naar productielocatie

De grondstoffen worden getransporteerd naar de productielocatie.

Het transport kan per schip, trein of vrachtwagen gebeuren.

Productie

Van de primaire grondstoffen worden basis- of eindproducten gemaakt. Eindproducten zijn bijvoorbeeld prefab betonnen elementen.

Transport van basis- of eindproducten naar projectlocatie

Het transport naar de projectlocatie gebeurt doorgaans per vrachtwagen.

Toepassing in het project

In het geval van prefab elementen wordt het product op de projectlocatie geassembleerd. In andere gevallen zal het eindproduct op locatie geproduceerd worden uit basisproducten.

Gebruik

Tijdens de gebruiksfase is weinig tot geen onderhoud nodig. De levensduur van beton is doorgaans 50 jaar of langer.

Demontage en sloop

Aan het eind van de levensduur van het betonnen object wordt het object gedemonteerd. Het beton kan als granulaat gebruikt worden in diverse toepassingen. Wapeningsstaal wordt volledig gerecycled.

3.2 Systeemgrenzen

Emissies die meegenomen worden in de ketenanalyse zijn hieronder weergegeven.

Binnen de systeemgrenzen:

- Leveranciers
- Realiseren van het project
- Betonmortel met alle componenten, maar zonder wapeningsstaal
- Aan en afvoer van materiaal en materieel

Buiten de systeemgrenzen:

- Productie van kapitaalgoederen (vrachtwagens, kranen etc.)
- Transport met eigen materieel
- Verwerking op locatie door eigen medewerkers en/of materieel

3.3 Ketenpartners

De belangrijkste ketenpartners in de betonketen zijn:

- Leveranciers
Met name Mebin Utrecht (Betoncentrale, onderdeel van Heidelberg Materials)
- Opdrachtgevers
Diverse partijen, zoals waterschappen, gemeentes of bedrijven.

4 Kwantificeren van de emissies

4.1 Berekening CO₂-emissie per ton beton

Zoals eerder beschreven speelt beton zowel een rol binnen de aannemerij als bij Van Dam. Binnen de aannemerij gaat het doorgaans om projecten waarbij beton verwerkt wordt. Bij Van Dam gaat het vooral om de handel in bestratingsmaterialen,

We zullen voor beide activiteiten de CO₂-emissie berekenen.

4.1.1 Berekening CO₂-emissie voor beton in aannemerij

Voor de meeste opdrachten wordt gebruik gemaakt van CEM III betonmortels. In het rapport “*LCA Rapportage categorie 3 data Nationale Milieudatabase - Hoofdstuk 42 Betonconstructies*”⁷⁾ vinden we de CO₂-emissie voor verschillende CEM III betonmortels.

Type betonmortel	Kg CO ₂ eq / m ³
C55/67 CEM III/A	427
C70/85 CEM III/A	474
C90/105 CEM III/A	499
Gemiddeld CEM III/A	467

Gemiddeld hebben de CEM III betonmortels een CO₂-emissie van 467 kg CO₂ per m³ beton. (zie “*Van Hees – Berekeningen reducties*” Excel met berekeningen bij ketenanalyse)²⁾

In 2022 werd 386 m³ beton verwerkt in de aannemerij. Zoals gesteld kunnen we aannemen dat dit steeds CEM III betonmortels waren, dan komt dit neer op een totale CO₂-emissie van 386 x 467 = 180,262 kg CO₂ (180,3 ton CO₂).

4.1.2 Berekening CO₂-emissie voor beton in bestratingsmaterialen

Van Dam handelt in nieuw en gebruikt bestratingsmateriaal. Gebruikt bestratingsmateriaal wordt vooral gebruikt als tijdelijke bestrating. Binnen deze ketenanalyse zullen we ons richten op nieuw bestratingsmateriaal.

In 2022 heeft van Dam 569,93 ton nieuw bestratingsmateriaal van beton verkocht. Verdicht beton heeft een Soortelijk Gewicht van 2,4 ton per m³. Het volume beton over 2022 is daarmee 569,93/2,4 = 237,5 m³ beton.

Uit een LCA van betonsteen⁵⁾ blijkt dat 1m² straatwerk een CO₂-uitstoot heeft van 9,87 kg CO₂.

Straatwerk, Betonsteen

Dit product bestaat volledig uit beton. Aangenomen is dat straatwerk doorgaans na 25 jaar opnieuw gelegd wordt en dat een groot gedeelte van de stenen opnieuw gebruikt kunnen worden. Dat verklaart de hoge score in module D.

Straatwerk, betonsteen

Calculation:	Analyse
Results:	Impact assessment
Product:	1 m2 Elementverhardingen, Straatwerk, Betonsteen (of project 26.19.00693 LCA SBK RWS Kwaliteitsverbetering GWW data)
Method:	SBK Bepalingsmethode, 25 oktober 2018 (na NMD 2.2) V3.04 / MKI-SBK single-score
Indicator:	Characterisation
Skip categories:	Never
Exclude infrastructure processes:	No
Exclude long-term emissions:	Yes
Sorted on item:	Impact category
Sort order:	Ascending

Impact category	Unit	Total	A1-3	A4	A5	B	C1	C2	C3	C4	D	MKI
1 abiotic depletion, non fuel (AD)	kg Sb eq	9,30E-06	1,71E-05	3,02E-06	2,95E-06	0,00E+00	2,51E-07	1,02E-06	6,32E-09	3,66E-13	-1,50E-05	€ 0,95
2 abiotic depletion, fuel (AD)	kg Sb eq	6,52E-02	4,48E-02	1,19E-02	4,10E-02	0,00E+00	3,67E-03	4,01E-03	7,10E-05	4,75E-09	-4,02E-02	€ 0,00
4 global warming (GWP)	kg CO2 eq	9,87E+00	1,25E+01	1,58E+00	6,01E+00	0,00E+00	5,37E-01	5,30E-01	9,90E-03	3,25E-07	-1,13E+01	€ 0,01

Wanneer we uit gaan van een dikte van 8 cm is dat per m³ 123,4 kg CO₂.

De waarde voor betonsteen lijkt laag, maar dat komt omdat ervanuit wordt gegaan dat een groot deel van de stenen na 25 jaar weer hergebruikt kunnen worden.

De totale CO₂-emissie van het verkochte nieuwe bestratingsmateriaal komt in 2022 uit op 237,5 m³ x 123,4 kg CO₂ = 29.308 kg CO₂ (29,3 ton CO₂).

5 Reductiemogelijkheden en doelstellingen

Van Hees ziet het als haar taak om voortdurend met haar ketenpartners in gesprek te blijven. Dit is nodig omdat alle schakels in de keten hun verantwoordelijkheid hebben om bij te dragen aan een duurzamere omgeving.

Naast het benoemen van reductiemogelijkheden in de volgende paragrafen zijn er aanvullend nog autonome acties te benoemen:

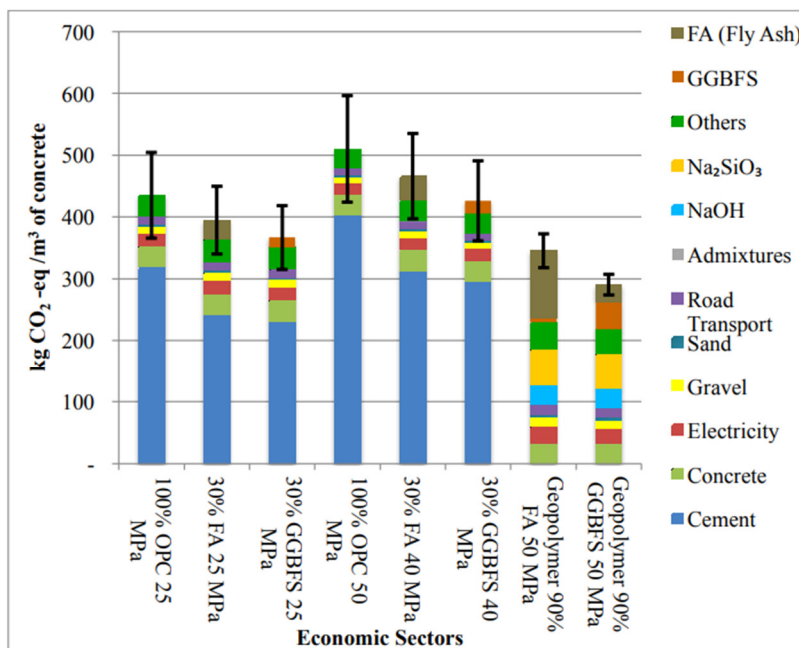
- Gebruik van schonere brandstof
- Gebruik maken van het nieuwe draaien en stallen
- Stellen van concrete targets

5.1 Reductiemogelijkheden aannemerij

Het Havenbedrijf Rotterdam doet een proef met geopolymeerbeton in een maritieme omgeving.

In een artikel over deze proef⁶⁾ is te lezen dat de CO₂-emissie van geopolymeerbeton 50% lager is dan de CO₂-emissie van traditioneel beton.

In een Australische studie¹¹⁾ wordt de CO_{2eq} van geopolymeerbeton vergeleken met die van traditioneel beton.

Figure 5: Carbon footprint intensities of the eight types of concrete investigated in this study demonstrating GPC has lowest embodied emissions

We zien in bovenstaande afbeelding dat in traditioneel beton (TB) cement de belangrijkste bijdrage levert aan de CO₂-emissie. Geopolymeerbeton bevat geen cement. Het bindmiddel hierin is vervangen door andere stoffen, zoals vliegas, natriumsilicaat en natriumhydroxide.

Uit de studie blijkt dat de CO₂-emissie van geopolymeerbeton ongeveer 290-350 kg CO₂ per m³ beton is. Gemiddeld is dat 320 Kg CO₂ per m³.

Voor de verschillende soorten traditioneel beton is dat 370-510 kg CO₂ per m³ beton.

Zoals we eerder schreven heeft traditioneel betonmortel een CO₂-emissie van 467 kg per m³ betonmortel. Dit komt redelijk overeen met het gemiddelde van de betonsoorten uit boven genoemde studie. Geopolymeerbeton zal volgens de studie een reductie in CO₂ opleveren van 467-320 = 147 Kg CO₂. Dat is een reductie van 31,5%

Omdat geopolymeerbetonmortel een hogere prijs heeft dan CEM III betonmortel ziet Van Hees slechts beperkte mogelijkheden om hier de komende jaren veel gebruik van te maken. Aan de andere kant moeten ketenpartners, waaronder opdrachtgevers ook hun bijdrage leveren om aan de doelstellingen van het “Betonakkoord” te kunnen voldoen.

Van Hees zal vanuit deze overwegingen haar reductiedoelen hierop afstemmen.

2024 zal van Hees gebruiken om met de ketenpartners in gesprek te gaan over de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de doelstellingen uit het Betonakkoord te behalen. Dit wordt gecontinueerd in de volgende jaren.

Vanaf 2025 moet dit leiden tot een concreet resultaat. Daarom zet Van Hees voor de jaren 2025 t/m 2030 in op een CO₂-reductie door een groeiend deel van de opdrachten uit te voeren met gebruik van geopolymeerbeton.

5.2 Reductiemogelijkheden Van Dam

Diverse leveranciers van bestratingsmateriaal leveren inmiddels producten van cementvrij beton. Vaak zijn deze producten geproduceerd van geopolymeerbeton.

In geopolymeerbeton is het traditionele bindmiddel cement vervangen door andere aardachtige materialen die alkalisch geactiveerd worden. Dit levert in verharde vorm een gel op die vergelijkbare eigenschappen heeft als cementsteen.

Het voordeel van bestratingsmateriaal gemaakt met geopolymeerbeton is dat de CO₂-emissie aanzienlijk lager is dan de CO₂-emissie van bestratingsmateriaal gemaakt op basis van cement.

Om een schatting te maken van de potentiële CO₂-reductie van bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton bekijken we de informatie van een drietal leveranciers.

GWW-bouw claimt in het artikel “[https://www.gww-bouw.nl/artikel/17-miljoen-kilogram-CO₂-reductie-dankzij-cementloze-bestrating/](https://www.gww-bouw.nl/artikel/17-miljoen-kilogram-CO2-reductie-dankzij-cementloze-bestrating/)”¹⁰⁾ een CO₂-reductie tot wel 75% CO₂ bij het gebruik van bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton.

In een ander artikel “<https://www.broekemawegenbouw.nl/bestrating-2/duurzame-bestrating/>”¹¹⁾ claimt Broekema Wegenbouw een CO₂ reductie tot wel 60%.

In een derde artikel “<https://www.struykverwoinfra.nl/nieuws.html/seocode/N/nieuwsbericht/393>”¹²⁾ noemt Struyk Verwo Infra 35 tot 70% minder CO₂ ten opzichte van cementhoudende bestrating.

Hoewel de leveranciers allemaal andere reductie-percentages beloven, lijkt een CO₂-reductie van 50% ten opzichte van cement houdend bestratingsmateriaal haalbaar.

Per m³ bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton is dat een CO₂-reductie van 61,7 kg CO₂.

5.3 Acties

Actie 1: Van Hees zal het gesprek aangaan met opdrachtgevers in de aannemerij. De inzet is om opdrachtgevers te overtuigen van de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de betonsector duurzamer te maken. Dit moet uiteindelijk leiden tot meer gebruik van betonmortels op basis van geopolymerbeton, of andere duurzame oplossingen, waarmee CO₂ gereduceerd kan worden.

Actie 2: Van Hees zal het gesprek aan gaan met haar leveranciers van betonmortels. Het inzet hiervan is om samen met de leveranciers te bespreken welke mogelijkheden er zijn om CO₂ te reduceren binnen de betonsector. Dit moet leiden tot meer mogelijkheden om samen met de ketenpartners duurzamer te werken.

Actie 3: Van Dam zal het gesprek aangaan met haar opdrachtgevers om meer duurzaam bestratingmateriaal te gebruiken. Dit moet leiden tot gebruik van bestratingmateriaal op basis van geopolymerbeton, of andere duurzame vormen van bestratingmateriaal.

Actie 4: Van Dam zal het gesprek aan gaan met haar leveranciers van bestratingmateriaal. Het inzet hiervan is om samen met de leveranciers te bespreken welke mogelijkheden er zijn om CO₂ te reduceren bij het gebruik van bestratingmateriaal. Dit moet leiden tot meer mogelijkheden om samen met de ketenpartners duurzamer te werken.

Actie 5: Van Hees zal van bovenstaande acties een overzicht bijhouden dat als uitgangspunt kan dienen voor toekomstige reductiemaatregelen.

Voor de afnemers van gebruikt bestratingmateriaal ziet Van Dam nog geen reductiemogelijkheden, omdat er nog nauwelijks gebruikt bestratingmateriaal van geopolymerbeton op de markt is.

Hergebruik van bestratingmateriaal is een reeds gerealiseerde reductie van de scope 3 CO₂-emissie die door Van Dam zal worden gecontinueerd.

Van Hees zal van bovenstaande acties een overzicht bijhouden dat als uitgangspunt kan dienen voor toekomstige reductiemaatregelen.

5.4 Reductiedoelen

Doel 1: Van Hees stelt zich ten doel dat in 2030 tenminste 5% van de verwerkte betonmortels uit geopolymerbeton zal bestaan.

Per m³ beton levert dit een CO₂-reductie op van 5% x 147 Kg CO₂ = 7,35 kg CO₂.

Bij gelijkblijvend volume van het in 2022 verwerkte beton zal dit een CO₂-reductie opleveren van 386 m³ betonmortel x 7,35 kg CO₂ = 2.837 kg CO₂ (2,8 ton CO₂).

Hieronder is het doel per jaar weergegeven.

Aannemerij - Doelstellingen 2024-2030		Reductie in kg CO ₂ per m ³ beton						
Doel/actie		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Doel 1	In 2030 moet minstens 5% van de gebruikte betonmortels op basis van geopolymerbeton zijn.		0,735	1,47	2,94	4,41	5,88	7,35
Aannemerij - Beoogde reductie*) 2024-2030		Reductie in kg CO ₂						
Doel 1	In 2030 moet minstens 5% van de gebruikte betonmortels op basis van geopolymerbeton zijn.		284	567	1.135	1.702	2.270	2.837

*) bij gelijkblijvend volume verwerkt beton

Doel 2: Van Hees en Zonen stelt zich ten doel dat in 2030 tenminste 20% van het nieuw verkochte bestratingsmateriaal zal bestaan uit bestratingsmateriaal, op basis van geopolymerbeton.

Zoals we eerder zagen heeft traditioneel bestratingsmateriaal een CO₂-emissie van 123,4 kg CO₂ per m³. Voor bestratingsmateriaal op basis van geopolymerbeton stelden wij de CO₂-emissie op de helft, dus 61,7 kg CO₂ per m³.

Per m³ bestratingsmateriaal levert dit een CO₂-reductie op van 20% x 61,7 Kg CO₂ = 12,34 kg CO₂.

Bij gelijkblijvend volume van het in 2022 nieuw verkocht bestratingsmateriaal zal dit een CO₂-reductie opleveren van 237,5 m³ bestratingsmateriaal x 12,34 kg CO₂ = 2931 kg CO₂ (2,9 ton).

Hieronder is het doel per jaar weergegeven.

Van Dam - Doelstellingen 2024-2030		Reductie in kg CO ₂ per m ³ bestratingsmateriaal						
Doel/actie		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Doel 2	In 2030 moet minstens 20% van het nieuw verkochte bestratingmateriaal geproduceerd zijn op basis van geopolymerbeton	0,62	1,23	2,47	4,32	6,79	9,26	12,34
Van Dam - Beoogde reductie*) 2024-2030		Reductie in kg CO ₂						
Doel 2	In 2030 moet minstens 20% van het nieuw verkochte bestratingmateriaal geproduceerd zijn op basis van geopolymerbeton	147	293	586	1.026	1.612	2.198	2.931

*) bij gelijkblijvend volume verkocht nieuw bestratingsmateriaal

6 Samenvatting

In 2022 was de berekende CO₂-emissie voor beton binnen de aannemerij 180,3 ton CO₂.

Van Hees stelt zich tot doel de CO₂-emissie binnen de aannemerij bij gelijkblijvend volume beton in 2030 te reduceren met 2,8 ton CO₂.

Dit is een reductiepercentage van 1,6% in 2030 ten opzichte van 2022.

In 2022 was de CO₂-emissie voor nieuw beton bestratingsmateriaal voor Van Dam 29,3 ton CO₂.

Van Dam stelt zich tot doel de CO₂-emissie bij gelijkblijvend volume bestratingsmateriaal in 2030 te reduceren met 2,9 ton CO₂.

Dit is een reductiepercentage van 9,9% in 2030 ten opzichte van 2022.

De CO₂-reductiedoelen zullen voor de aannemerij en Van Dam afzonderlijk gewogen worden naar de volumes beton per jaar (in m³).

Vanwege het projectmatige karakter van de activiteiten van Van Hees zal de realisatie van de reductiedoelen naar verwachting niet lineair zijn in de tijd.

7 Voortgang 2024

Doel 1: Van Hees stelt zich ten doel dat in 2030 tenminste 5% van de verwerkte betonmortels uit geopolymeerbeton zal bestaan.

Per m³ beton levert dit een CO₂-reductie op van 5% x 147 Kg CO₂ = 7,35 kg CO₂.

Bij gelijkblijvend volume van het in 2022 verwerkte beton zal dit een CO₂-reductie opleveren van 386 m³ betonmortel x 7,35 kg CO₂ = 2.837 kg CO₂ (2,8 ton CO₂).

In 2024 heeft Van Hees en Zonen 79,25 ton beton gestort. Vanwege het projectmatige karakter van de werkzaamheden is dat slechts 21% van de hoeveelheid in 2022.

Helaas is er in 2024 geen betonmortel op basis van geopolymeerbeton verwerkt. Hier was al rekening mee gehouden bij de fasering van de doelstelling.

In onderstaande tabel zien we dat er, zoals verwacht, geen voortgang is geboekt in 2024.

Aannemerij - Doelstellingen 2024-2030			Reductie in kg CO ₂ per m ³ beton						
Doel/actie			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Doel 1	In 2030 moet minstens 5% van de gebruikte betonmortels op basis	Doel		0,735	1,47	2,94	4,41	5,88	7,35
		Realisatie							
Aannemerij - Beoogde reductie*) 2024-2030			Reductie in kg CO ₂						
Doel 1	In 2030 moet minstens 5% van de gebruikte betonmortels op basis	Doel		284	567	1.135	1.702	2.270	2.837
		Realisatie							

*) bij gelijkblijvend volume verwerkt beton

In 2025 zal er naar verwachting enige voortgang gerapporteerd kunnen worden.

Doel 2: Van Hees en Zonen stelt zich ten doel dat in 2030 tenminste 20% van het nieuw verkochte bestratingsmateriaal zal bestaan uit bestratingsmateriaal, op basis van geopolymeerbeton.

Zoals we eerder zagen heeft traditioneel bestratingsmateriaal een CO₂-emissie van 123,4 kg CO₂ per m³.

Voor bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton stelden wij de CO₂-emissie op de helft, dus 61,7 kg CO₂ per m³.

Per m³ bestratingsmateriaal levert dit een CO₂-reductie op van 20% x 61,7 Kg CO₂ = 12,34 kg CO₂.

Bij gelijkblijvend volume van het in 2022 nieuw verkocht bestratingsmateriaal zal dit een CO₂-reductie opleveren van 237,5 m³ bestratingsmateriaal x 12,34 kg CO₂ = 2931 kg CO₂ (2,9 ton).

In 2024 heeft Van Hees en Zonen bijna 701 ton bestratingsmateriaal verkocht. Dat is 23% meer dan in 2022. Helaas is er in 2024 geen bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton verkocht. De oorzaak hiervan is dat klanten toch kiezen voor traditioneel bestratingsmateriaal.

In onderstaande tabel zien we dat er helaas geen voortgang is geboekt in 2024.

Van Dam - Doelstellingen 2024-2030			Reductie in kg CO ₂ per m ³ bestratingsmateriaal						
Doel/actie			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Doel 2	In 2030 moet minstens 20% van het nieuw verkochte bestrating-	Doel	0,62	1,23	2,47	4,32	6,79	9,26	12,34
		Realisatie	-						
Van Dam - Beoogde reductie*) 2024-2030			Reductie in kg CO ₂						
Doel 2	In 2030 moet minstens 20% van het nieuw verkochte bestrating-	Doel	147	293	586	1.026	1.612	2.198	
		Realisatie	-	-	-	-	-	-	-

*) bij gelijkblijvend volume verkocht nieuw bestratingsmateriaal

Van Hees en Zonen zal zich in 2025 inzetten dat minstens 2% van het verkochte bestratingsmateriaal op basis van geopolymeerbeton zal zijn.

8 Bronnen

- 1) *Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1 uitgegeven door SKAO d.d. 22-06-2020*
- 2) *“Van Hees – Berekeningen reducties”
Excel met berekeningen bij ketenanalyse*
- 3) *Dominantie analyse scope 3 van Hees en Zonen – 2022*
- 4) *LCA Rapportage categorie 3 data Nationale Milieudatabase - Hoofdstuk 83 Elementverhardingen*
- 5) *Moederbestek_beton_productblad_betonstraatstenen_2021*
- 6) *Artikel - Havenbedrijf Rotterdam beproeft gebruik cementloos beton in maritieme omgeving*
- 7) *LCA Rapportage categorie 3 data Nationale Milieudatabase - Hoofdstuk 42 Betonconstructies*
- 8) [https://www.gww-bouw.nl/artikel/17-miljoen-kilogram-CO₂-reductie-dankzij-cementloze-bestrating/](https://www.gww-bouw.nl/artikel/17-miljoen-kilogram-CO2-reductie-dankzij-cementloze-bestrating/)
- 9) <https://www.broekemawegenbouw.nl/bestrating-2/duurzame-bestrating/>
- 10) <https://www.struykverwoinfra.nl/nieuws.html/seocode/N/nieuwsbericht/393>
- 11) *Hybrid life cycle assessment of greenhouse gas emissions from cement, concrete and geopolymer concrete in Australia. (Teh, S. H., Wiedmann, T., Castel, A. and de Burgh, J. (2017))
Journal of Cleaner Production, 152, 312-320.*

9 Kwaliteitsmanagementplan

Conform GHG Protocol Scope 3 Standard (App C)

Stel een emissie-inventaris kwaliteitspersoon/- team vast.

Team bestaat uit vertegenwoordiger van de directie van Van Hees, ondersteund door externe adviseur.

Ontwikkel een datakwaliteitsmanagementplan.

Data kwaliteitsmanagementplan is opgenomen in het CO₂ energiemanagement actieplan.

Voer generieke data kwaliteitscontroles uit op basis van het datakwaliteit management plan.

Uitgevoerd door externe adviseur bij het opstellen van de Scope 3 dominantie analyse.

Voer specifieke datakwaliteitscontroles uit.

Jaarlijks wordt top 80% inkoop verwerkt tot een scope 3 emissie, middels projectregistraties worden verbruiken van onderaannemers geregistreerd.

Review de emissie-inventaris en rapportage.

Review van de emissie-inventarisatie en rapportage vindt plaats tijdens de voortgangsrapportages en de jaarlijkse directiebeoordeling.

Stel formele feedback processen vast om de dataverzameling, beheer en documentatie te verbeteren.

Jaarlijks opstellen van Scope 3 dominantie analyse op basis van top 80% inkoop financiële inkoopwaarde wordt gekoppeld aan CO₂-uitstoot DEFRA

7. Stel rapportage, documentatie en archiveringsprocedures vast.

Scope 3 emissie rapportage jaarlijks, voortgang op de ketenanalyse jaarlijks, opgenomen in het CO₂ energiemanagement actieplan.